

hlev dovoljno prostoren, primerno visok ter preskrbljen s prikladnimi jaslmi, rimami itd.

Zastran prostornosti hleva dajo se povprek sledeče povedati: za doraščeno goved srednje plohe mora biti prostor v hlevu 130—170 centimetrov širok, za 1—2-letno goved 1 meter; dolg pa z jaslmi vred $2\frac{1}{2}$ do $3\frac{1}{2}$ metra; prostor za govedo ali hodnik bodi $1\frac{1}{2}$ do 2 metra širok; po tem takem ima celi hlev meriti od hodnika do jaselj, to pa s hodnikom in jaslmi vred, 4 do $5\frac{1}{2}$ metra. Ves takšni hlev pa za dve vrsti goved z glavami proti steni obrnenih mora biti 8 do 10 metrov dolg. Še večji mora biti, če goved z glavami druga proti drugi stoji. — Tukaj treba 1 meter za hodnik med jaslmi in za dva hodnika kraj stene po 1 meter, tako da mora biti celi hlev dolg 10 do 11 metrov. Na dalje mora hlev biti primerno visok, da zrak laglje čist, ostaja in nezdravi plini odhajajo, navadno $3\frac{1}{2}$ do 4 metre. Jasli naj bodo $\frac{1}{2}$ do $\frac{2}{3}$ metra nad tlami — za teleta se ve malo nižje. Ako treba rime ali „lojtre“ pritrditi, spustijo se 30 do 40 centimetrov visoko nad jaslmi. Tla morajo od jasel do hodnika biti nagnjene za 24 do 30 centimetrov, gnojnični žleb naj visi pri vsakih 16 centimetrih za 4 centimetre.

Vhod ali dveri v hlev so najbolje $2\frac{1}{2}$ metra visoke in $1\frac{3}{4}$ do 2 metra široke. Kjer puščajo mladi živinici prosto po hlevu hoditi, računijo na tele 7 do 8, na pol leta staro goved po 10 kvadratnih metrov prostora.

V velikih gospodarstvih in dobrih hlevih je prostor za posamezne vrste živinčet lepo razpredeljen. Za dober hlev potreben je hodnik, na kateri se gnoj izpod živinčet kida in potem na gnojišče odpravlja. Ta hodnik bodi dovoljno širok, da hlapci in dekle z molznimi latvicami in golidami ložje sem in tje hodijo, gnoj kidajo, živino napajat, napregat, na pašo ali k biku gonijo. Na vsak kraj hodnika se priredi gnojničen žleb, hodnik sam pa mora malo globljeje biti spuščен, da se na njem vse ložje opravlja, gnojnične žlebe moramo večkrat dobro sesnažiti. Godi se to, kedar gnoj kidamo: žleba pokrijeta se z deskami, po njih se izkidani gnoj potisne iz hleva venkaj, potem se v žleba vode nalije in z brezovico posnažita.

Zraven hleva morajo biti še primerni prostori za krmo, parme, skednji. Krme ne gre nad hlev na pod metati, če ni hlev obokan; še manj pa v hlevu samem hranjevati, kajti krma se navzame hlevnih sopuhov in je zdravju škodljiva. Kdor je vsakako prisiljen, v hlevu nekaj krme naložiti, ta jo naj malo pred polaganjem zreže.

Hlev mora biti toliko svetel, da se zamore vse prav videti, kar se v njem godi. V to svrhu morajo v stenah okna biti. Okna naj se priredijo srednje visoko in nikoli ravno pred glavami goved, a najmanj 40 do 60 centimetrov nad glavami. Široka naj bodo kakih 30 centimetrov in 20 centimetrov visoka. Zelene šipe so boljše od belih, ker svetlobo milejo delajo. Dobro storimo, če jih tako napraviti damo, da se lahko zapirajo in odpirajo. Zunaj morajo okna imeti lesene oboknice ali dverce, ki se trdno zaprejo, kedar slabo vreme to zahteva. Teleta naj stojijo v najbolj svetlih prostorih, kajti svetlobe jako potrebujejo, da veselo rastejo in dobro prospevajo.

Gnojnični žlebi zadi za govedi ne smejo biti pregloboki ali tako potegnjeni, da žival čez nje noge postavi, kedar od jasel nazaj stopi, tudi so pregloboki žlebi nevarni, ker se živina, kedar jo odvežemo in na prosti zrak spustimo, lahko spodtakne in onesreči.

Dno hlevovo je najbolje iz ilovice napraviti ter jo trdno steptati in stlačiti. Naj se potem lepo poravna, da bode gnojnica redno odtekala, a ne v jamah zastajala. Dno mora nekoliko proti gnojničnemu žlebu viseti,

vendar ne preveč, kajti če preveč visi, pouzroči to kravi trud ali da tudi povrže.

Svetovati je, da hlev ni prevelik. Kdor ima veliko živine, stori bolje, če jo porazdeli na več hlevov ali vsaj predalov. Preveliki hlevi so po zimi radi mrzli in če nastane kužna bolezen, pobere nam vso živino, ker je nimamo kam hitro prezapreti. Hlev naj stoji na malo uzvišanem prostoru, da bode gnojišče nižje in se tje gnojnica lahko odcejala. Dveri so najbolje na južni strani, da ne piha krivec ali sever naravnost v hlev. Okna so lahko proti jugu in severu, da ni solnce celi dan v hlev oprto. Kjer pa dveri ne moremo na južni strani napraviti, naredimo jih na zapadni.

Dr. med. H. Klingau.

Karbolinej.

Lesu podeliti večjo trpežnost, da nam prehitro ne strohni, služi več pomočkov. Eden izmed najboljših je karbolinej ali voglenčič ter zaradi tega zasluži, da ga česteje rabijo. Nareja se iz karbolnega olja. Dobiti je v štacunah kot rujava, lahko tekoča tvarina, podobna znanim mazilnim barvilom ali firnežem. Močno diši po karbolni kislini. S karbolinejem pomazani les, zlasti če je trd, zadobi lepo temno-rujavo barvo, ki traja več let. V Nemčiji rabijo karbolinej jako pogosto; ž njim pomažejo plote, sohe, mostovže, gospodarske vozove, slemenja; sploh ves les izpostavljen vplivanju vremena, mokrote, vlage. Zatorej sodi tudi za naše kraje, kjer toliko rado dežuje in mnogo snežuje in vreme pogosto menjava. Prepričan sem, da mi vsakdo pritrdi, kdor le enkrat s karbolinejem poskusi, in jaz mislim, da bodo ljudje čestokrat po njem segali. Pred katranovcem ima to prednost, da ga pred mazanjem ni treba greti, tudi se ne lušči, gre globljeje v les in se precej vsuši. Tudi ga je za četrti del manje potrebnega za mazanje, kakor katranovca.

Vrhu tega je še jako po ceni proti drugim mazilom. Kilo stane 22 krajc. ter je možno s to troho gladko lesno plat 30 □ metrov veliko še dobro pomazati. Vpliva tudi razkužljivo, pokonča merčesje zalege, kar je uže samo ob sebi velike vrednosti. Pristopi še posebna lastnost, vsled katere les varuje trohnobe. Sohe z njim namazane trajajo za polovico časa dalje, nego nepomazane. — Mislim, da bi tudi za vinogradno kolje sodil karbolinej, vendar lastnih izkušenj tukaj nimam, ker bivam še le eno leto na Štajerskem. Sicer sem letos vse svoje vinogradno kolje dal z njim pomazati spomladi ter jeseni našel zelo nepoškodovano. Slišim pa, da kolje dvakrat dalje ostane rabljivo, toda treba je kolju časa pustiti, da se karbolinej popolnem vsuši, sicer se je bati, da ne bi vino po njem duha dobilo. Na svoji grajščini na Českem dal sem vso leseno posodo s karbolinejem namazati ter doživel veselja, da vsakošna dvakrat dalje trpi, kakor nepomazana; posebno lepi videti so vozovi. Nikoli ni bilo treba popravila takošnega, da bi kaj strohnelega zalagati morali z novim.

Po nekod so karbolinej rabili vspešno proti žitnim žižkom, ker so pod z njim pomazali, pomagal je tudi zoper lesni volk, če so tla dobila kaj karbolineja vrelega, to pa na spodnji strani. Niso mi pa znane poskušnje z vinogradnim koljem, s karbolinejem pomazanim zoper trsno uš. Znano mi je vendar, da pomaz s karbolinejem odganja metulje, kebre, gosenice itd. Ta pomoček ne stane veliko. Alojz Assmann v Gradci, v Gosposki ulici št. 8, prodava karbolinej po 22 kr. kilo. Vsakdo lahko torej sam poskusi, sleherni otrok

more z njim mazati. Gledati je na to, da ga v sleherno poklino dobro vmažemo; rapave prostore treba je s čopičem tako dolgo gladiti, da les popije ves namazani karbolinej in ga ne more več. Koristi veliko v gospodarstvu in v nekaterih letih stroške stotero vrne. Ne smeli bi ga torej pogrešati v nobenem gospodarstvu.

„Gosp. Gl.“

Gospodarske izkušnje.

Duh po amonijaku (scalnici) v konjskih hlevih pregnati.

Neprijetni in nezdravi duh po amonijaku v konjskih hlevih in sploh hlevih zamoremo prav dobro odstraniti, če oblanice namočimo v žvepleni kislini ter jih potem na strop obesimo. Oblanice srkajo neprehano amonijak in še le tedaj jih je z novimi nadomesiti, kedar je njih kisli duh skoraj popolnem izginil.

Kumin, dobro sredstvo proti napeti govedi.

Večkrat pustijo gospodarji svojo goved pasti po deteljši in zlasti rudeča, štajerska detelja je, katera provzroči napetico pri govedi. To neprijetno lastnost deteljši odpravimo, ako med deteljo sejemo nekoliko kumina. Kuminovo zelišče je izvrstno sredstvo, da se zabrani napetica. Še celó mlada, strnična detelja postane popolnem varna, ako je vmes kumin posejan.

Sadje shranjevati v podzemeljskih jamah.

Neki kmetovalec zakopal je svoja jabelka, kakor poroča „Dresdener landw. Presse“, v zemljo, kakor krompir, le s tem razločkom, da jih je na vse strani, to je, zgor, spod in ob stranéh pokril s suhim orehovim listjem, češ, da jih obvarje pred mišmi in črvi. Ko je spomladi jabelka iz zemlje vzel, bila so sveža, zdrava in sočna, kakor da so ravnokar bila obrana. Pri polaganji v zemljo ravnal je, se ve da, z največjo pozornostjo.

Odločevanje smetane s pomočjo sredobežne (centrifugalne) sile.

Po raznih poskusih odločiti smetano od mleka s pomočjo sredobežne sile posrečilo se je še le l. 1877. tovarnarju Lefeldt-u izumiti stroj, s katerim je mogoče tako odločevanje praktično izvesti. Načelna misel takemu stroju je ta, da se v posodo, koja se navpično okoli svoje osi suče, sveže mleko vlije, ter se posoda pusti potem hitro vrteti.

Vsled sredobežne sile loči se smetana od mleka. Med vrtenjem iznajde se od smetane ločeno mleko vsled svoje primerne, večje teže bliže obroda posodinega, ložja smetana pa bliže osi; po prenehanem vrtenji se smetana ne zmeša zopet z mlekom, ampak stopi na vrh, ter jo je mogoče posneti. V novjšem času napravilo se je več vrst tacihi strojev in jih tudi tako zboljšalo, da uže takoj iz stroja posebej ven teče smetana in posneto mleko.

Največe prednosti tega načina, mleko posnemati, so te, da je mogoče mleko takoj po molži posneti, vsled česar so izdelki popolnem sladki, toraj še za vsako porabo, in da je mlekarstvo s takimi stroji neodvisno od toplote in letnega časa.

Na drugi strani pa prouzroči nakup tacega stroja velike stroške, tem več, ker je potrebna za vrtenje „centrifize“ ali „separatorja“, kakor se tak stroj za posnemanje mleka imenuje, parna sila.

Posnemanje mleka na imenovani način se splača le v prav velikih mlekarijah, ker najmanjši tak stroj, koji v eni uri do 300 litrov mleka posname, uže stane 400 gold.

Ruski lan.

Kmetovalci, kateri želijo dobiti **izvirno rusko (rigajsko) laneno seme**, naj se oglasijo za-nj pisмено ali ustmeno zadnji čas do Svečnice v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Trgovinska in obrtna zbornica.

(Dalje.)

c) Drugi dopisi:

1. Vabilo lokalnega odbora za železnico Ljubljana-Kamnik k shodu.

2. Dopis c. kr. poštnega in brzojavnega ravnateljstva v Trstu z naznanilom, da se je v Kresnicah ustanovil poštni urad.

3. Dopis geografske družbe na Dunaji s pozdravom do zbornice kot njenega izrednega člana.

4. Dopis kranjskega deželnega odbora s prepisom note c. kr. deželne vlade gledé znižanja tarifov na južni železnici. Ta nota slove: „Slavni deželni odbor je naravnost do visokega trgovinskega ministerstva obrnjeni ulogi z dne 18. novembra 1885., št. 7682 ex 1884 stavil prošnjo, naj dela na to, da južna železnica zniža osebni tarif ter da naj za postaje v Kranjski ne določa neugodnejših tarifov za blago, nego veljajo za postaje v drugih deželah, kakor tudi, da sprejme glavno mesto Ljubljano v južno-severno-avstrijsko zvezni promet.

Gledé te zadeve je omenjeno visoko ministerstvo pozvedovalo in te pozvedbe so pokazale, da vsled notranje tarifne knjige južne železnice ne uživa nobena dežela prednosti, niti pri osebni niti pri prometu z blagom, toraj se tako tudi specijelno za Kranjsko ne morejo napraviti. Kar se tiče sprejema mesta Ljubljane, eventualno drugih krajev v Kranjski v južno-severno-avstrijsko-ogerski zvezni tarif, se je omenilo, da se je ta tarif napravil za pospeševanje prometa čez Jadranska pristanišča in da toraj ni nepogojne potrebe, da bi se raztegnil tudi v promet po suhem, kar bi se moglo tem manj izvesti, ker so se začetkom v imenovan zvezni tarif vštete postaje Gorica, Tržič in Zagrado med tem izločile.

Gledé primer in tabel o tarifih za blago, katere je slavni deželni odbor v podporo svoje prošnje navel, se je pokazalo, da ne veljajo več ali pa morda v kratkem času izgubijo veljavo.

Sicer pa se je družbi južne železnice večkrat priporočalo, naj težnjam trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani in posamičnih interesentov, v kolikor je sploh možno, od slučaja do slučaja ugotovi in imenovano železniško upraviteljstvo je gledé tega dalo zagotovilo, da si bode vselej prizadevalo, kranjsko industrijo in trgovino po možnosti pospeševati. Med tem so se vršile razprave med družbo južne železnice in c. kr. glavnim ravnateljstvom avstrijskih državnih železnic zaradi primerne uravnave posamičnih tarifnih nastavkov za Ljubljano in pričakovati se more, da se en del želja ljubljanske in obrtne zbornice izpolni.“

d) Zbornica je rešila:

1. Vložila je na c. kr. državno vojno ministerstvo prošnjo, da se pri zalaganji c. kr. arzenala v Pulji